

MINISTARSTVO
POLJOPRIVREDE

UPOZNAJMO KORISNE KUKCE

Zlatooka

O očuvanju biološke ravnoteže toliko se govori, ali čini se da nedovoljno. Osim vrsta koje nestaju potrebno je zaštititi i vrste koje su tu kraj nas, ali u nedovoljnom broju. Razvojem poljoprivredne proizvodnje, povećanjem posjeda, nestajanjem remiza, staništa za korisne kukce i životinje, sadnjom ili sjetvom većih površina istog usjeva ugrožavamo biološku ravnotežu. Svjedoci smo i povećanog broja pojedinih vrsta štetnih organizama, a nažalost u rješavanju takvih problema često se koriste pesticidi.

Očuvanjem samo jedne korisne vrste bez očuvanja drugih u biološkom lancu ne postiže se mnogo. Korisni kukci i njihove male, ružne, često neobične ličinke od velike su važnosti za čovjeka, ali nemaju svoj lobby. Boljim poznavanjem životnog ciklusa korisnih kukaca možemo pomoći njihovom očuvanju, ali i približiti ih ili unijeti u svoj vrt, voćnjak ... Među brojnim korisnim kukcima koji pomažu u borbi protiv štetnih upoznajmo zlatooku.

www.poljoprivreda.gov.hr

Zlatooka ili mrežokrilka (*Crysoperla carnea*) prava je ljepotica među kukcima: ima vitko zeleno tijelo, dva para mrežastih krila, velike, zlatne, sjajne oči i duga ticala. Upravo zato je prijatelji prirode često spominju i smatraju biserom prirode, jer se svjetlost prilikom prolaska kroz njezina tanka krila preljeva u paletu duginih boja.

Zlatooka ili mrežokrilka (*Crysoperla carnea*)

Odrasle jedinke hrane se peludom, nektarom i mednom rosom.

Ženka zlatooke odlaže jaja na duge niti koje se nalaze na naličju lista, najčešće u blizini kolonije lisnih uši, a godišnje odloži do 350 jaja.

Jaja odlaže na dugim nosačima

Jaja najradije odlaže na grmovima divljih ruža šipka, ali i na drugim biljnim vrstama gdje ima lisnih uši. U svakom slučaju prema jajima i ličinkama postupaju pažljivo.

Iz jaja se razviju ličinke, koje su izuzetno korisne u vrtu jer se hrane lisnim ušima, jajima leptira i grinja, te štitaštim ušima i resičarima.

Ličinka zlatooke

Tijelo je ličinke crvenkastosmeđe boje, duljine 7-8 mm, a na bokovima ima dlake. Ličinka se intenzivno hrani i jača tijekom dva tjedna svoga razvoja i u tom razdoblju pojede između 200 do 500 lisnih uši, 500 jaja leptira ili 12000 jaja grinja.

U potrazi za hranom izravno kreće u "pljačkaški pohod", zabadajući svoje čeljusti u tijelo žrtve, od koje na kraju ostaje samo prazna košuljica.

Kliješta ličinkama služe za napad

Tijekom razvoja ličinka zlatooke skuplja svoje nečistoće u tijelu i iz tog "građevinskog materijala" pravi kokon koji prilijepi na list. Preobražaj ličinke u kukuljicu, ovisno o temperaturi, traje 10 do 20 dana.

Kokon iz kojeg izlazi zlatooka

Godišnje ima dvije generacije: nakon prezimljavanja ženke zlatooke polažu jaja u svibnju i lipnju.

Iz njih se razviju jedinke prve generacije, koje se u kolovozu množe, a nakon toga uginu. Mlade jedinke druge generacije u rujnu i listopadu traže zaštićeno mjesto za prezimljavanje. Nalazimo ih u pukotinama kore drveta, na krovu, u štaglju ali i u stanovima.

Nažalost, tijekom zimskog razdoblja zbog hladnoće vani ili topline u modernim stanovima ugiba do 90 % jedinki zlatooke.

U proljeće se može dogoditi da nedovoljan broj lisnih uši ugrozi opstanak zlatooka.

Zbog toga treba njegovati bilje koje pomaže opstanku zlatooke: kamilicu, stolisnik, kopar i druge cvjetne vrste koje lisne uši često nastanjuju. Zlatooke oslobađaju biljke od napada lisnih uši. Obitavaju u živicama, odakle plijeu u povrtnjak ili voćnjak.

Tijekom hladnog zimskog razdoblja za zimsku zaštitu potrebna su im staništa, primjerice složena drva, vrtna kuća ili kućica za zlatooke.

Odjel entomologije i zaštite bilja Instituta za biljne bolesti Univerziteta u Bonnu, svojim je istraživanjem uspješno razvio drvene kućice za prezimljavanje zlatooke. Postavljanjem takvih kućica povećao se je broj prezimjelih jedinki za 5 %. Kućice treba obojati u crvenkastosmeđe tonove jer oni privlače zlatooke. U takvim kućicama također mogu prezimjeti i božje ovčice (postoje i posebne kućice za njih) i drugi korisni kukci, kako bismo u proljeće smanjili prve napade lisnih uši.

Izgled kućice

Izgled kućice za zlatooke

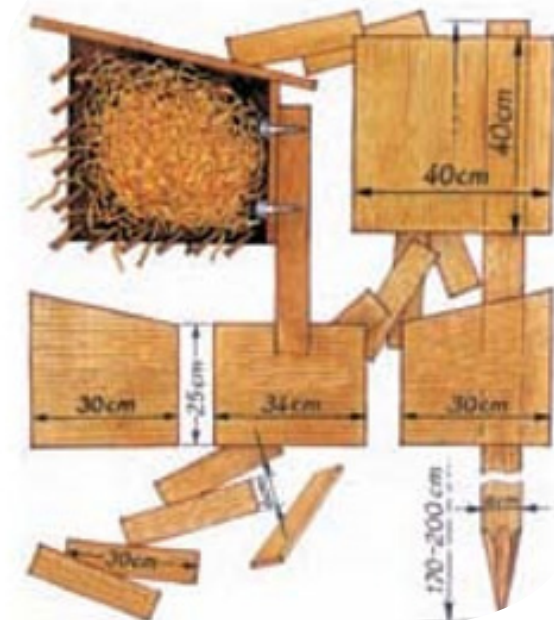
Kućicu treba izgraditi od drvenih dasaka, oblika kocke, s povišenom prednjom stranom. Vrata i donji dio lamelarni su, a lamele su postavljene pod kutom od 45 stupnjeva. Krov je na jednu stranu, nešto produžen da bi štitiio vrata. Unutrašnjost kućice treba ispuniti slamom: pšeničnom, ječmenom, sijenom ili pak suhim lišće. Kućica za zlatooke je tijekom cijele godine vani u vrtu, voćnjaku ili povrtnjaku i ne treba je čistiti. Slamu treba zamijeniti tijekom ljeta svake četvrte godine.

Gdje i kako postaviti kućicu za zlatooke?

Novu kućicu za zlatooke treba postaviti sredinom rujna uz rub livade ili neobrađenog zemljišta na 1,7 do 2 m visine, tako da lamele na vratima budu zaštićene od strujanja jakih vjetrova.

Nakon prvih mrazova kućicu treba preseliti u vrt i postaviti je u blizini voćaka ili ukrasnoga grmlja. Stajanjem u vrtu u kućici se tijekom godine povećava brojnost zlatooka. Međutim, zbog nedostatka hrane (lisnih uši, jaja leptira ili grinja) ili nekih drugih nepovoljnih uvjeta, kućica može ostati i prazna.

Osim zimske zaštite kućica ima i ulogu unošenja i očuvanja korisnih kukaca u vrt.

Nacrt kućice za zlatooke

Literatura:

- Kraut&Rüben (2002.): broj 9
- Biologische Schädlingsbekämpfung (2003.): Bekämpfung von Blattläusen mit der Florfliege Chrysoperla carnea, broj 1030
- <http://www.arthropods.de/Crysoperla>
- <http://www.jacobijayne.com>
- <http://www.netzpflege.net/ullmann/wyss/florfliege.html>

Ministarstvo poljoprivrede

Ulica grada Vukovara 78, 10 000 Zagreb

Tel:+385 (0)1/6106-111

www.poljoprivreda.gov.hr

Zagreb, 2023.